

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi M.M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie w sprawie o sygn.
I ACa 2682/23,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 16 kwietnia 2026 r.,

**1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Szczecinie o sygn. I ACa 2682/23 nastąpiła przewlekłość
postępowania;**

**2. przyznaje M.M. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Szczecinie sumę pieniężną w wysokości 2 000 (dwa tysiące)
złotych za okres od 8 lipca 2022 r. do 16 kwietnia 2026 r.**

**3. zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Szczecinie na rzecz M.M. kwotę 200 (dwieście) złotych tytułem
zwrotu opłaty od skargi;**

**4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Szczecinie na rzecz M.M. kwotę 240 (dwieście czterdzieści)
złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz
z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za
czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego
postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty;**

5. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Paweł Księżak Joanna Lemańska Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem oznaczonym datą 16 stycznia 2026 r. M.M. (dalej: „Skarżący”) zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika r.pr. P.K. wniósł skargę na przewlekłość postępowania sądowego, wnosząc o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie pod sygn. I ACa 2682/23;
2. zasądzenie na rzecz Skarżącego sumy pieniężnej w wysokości 10 000 zł, albowiem przewlekłość postępowania wyrządziła niepowetowane szkody na jego osobie, w tym zwłaszcza na jego zdrowiu psychicznym, a ponadto w jego majątku;
3. zasądzenie na rzecz skarżącego od Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przypisanych.

W treści uzasadnienia wskazano, że postępowanie w niniejszej sprawie, zostało wszczęte 8 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie 31 października 2023 r. wydał wyrok zasądzający na rzecz powoda od pozwanego kwotę blisko 850 000 zł wraz z odsetkami i kosztami sądowymi. Pozwany wniósł apelację od wyroku. Sąd Okręgowy 13 grudnia 2023 r. przekazał akta sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie. Do końca 2023 roku zarządzono wpisanie sprawy i przydzielono do sprawy sędziego. Z początkiem 2024 roku strony wymienili pisma w sprawie. Od tamtego czasu, czyli od dwóch lat, w sprawie nie wydarzyło się nic. Pełnomocnik powoda (Skarżącego) już dwukrotnie składał wnioski o przyspieszenie rozpoznania sprawy, jednak działania te, nie przyniosły pożądanego skutku.

W piśmie z 4 marca 2026 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wniósł o przekazanie sprawy I NSP 50/26 do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Cywilnej i oddalenie skargi jako bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz. U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania

na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Z analizy akt sprawy wynika, że przedmiotowe postępowanie zostało zainicjowane pozwem Skarżącego, który wpłynął do Sądu Okręgowego w Szczecinie 8 lipca 2022 r. Sąd I instancji wydał wyrok 31 października 2023 r. Od powyższego wyroku apelację złożyła strona pozwana, która wpłynęła do Sądu Okręgowego w Szczecinie 12 grudnia 2023 r. i wraz z aktami została przekazana 14 grudnia 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie. 18 grudnia 2023 r. przeprowadzono losowanie sędziego referenta i zarejestrowano sprawę w repertorium ACa. Zarządzeniem z 29 stycznia 2024 r. odpis apelacji doręczono pełnomocnikowi powoda i zawiadomiono pełnomocników stron o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy. 7 lutego 2024 r. wpłynęła odpowiedź powoda na apelację. Zarządzeniem z 13 lutego 2024 r., wobec złożenia wniosku pozwanego o przeprowadzenie rozprawy, akta sprawy skierowano do oczekujących na wyznaczenie terminu. Zarządzeniem z 16 czerwca 2025 r. poinformowano pełnomocnika powoda, że sprawy – co do zasady – powinny być rozpoznawane według kolejności ich wpływu do referatu konkretnego sędziego, a aktualnie wyznaczane są terminy rozpraw w sprawach, które wpłynęły we wrześniu 2023 r.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Szczecinie wystąpiła przewlekłość postępowania. Sąd Apelacyjny od 7 lutego 2024 r. do dnia złożenia skargi, nie podejmował jakichkolwiek czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, a beczynność Sądu wynosiła ponad 23 miesiące.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Odnosząc się do wniosku Prezesa Sądu Apelacyjnego w Szczecinie o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Cywilnej, należy wskazać, że zgodnie art. 26 § 1 pkt 10 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2024, poz. 622, ze zm.) do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie skarg dotyczących przewlekłości postępowania przed sądami powszechnymi i wojskowymi oraz Sądem Najwyższym. Przytoczony przepis wskazuje jednoznacznie, że właściwym do rozpoznania skargi dotyczącej przewlekłości postępowania jest Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

Podnoszone przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Szczecinie argumenty przemawiające za oddaleniem skargi również nie zasługiwały na uwzględnienie.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wskazał, że pełnomocnik każdorazowo uzyskiwał informację o sprawach, które były kierowane na rozprawę, w sposób pozwalający na orientacyjną ocenę określenia możliwego terminu rozprawy, w sprawie której dotyczy skarga. Jednocześnie zwrócono uwagę „na co najmniej poważne wątpliwości, co do celowości złożenia skargi w tej sprawie. Zawodowy pełnomocnik wystąpił ze skargą na przewlekłość w czasie, kiedy według uzyskiwanych informacji zbliżała się kolejność wyznaczenia w prawie I ACa 2682/23 rozprawy, a co obecnie miałoby już miejsce, gdyby Sąd Apelacyjny dysponował aktami sprawy”. Zdaniem Prezesa Sądu Apelacyjnego w Szczecinie „fakt, że wnoszący skargę na przewlekłość zawodowy pełnomocnik nie stwierdził potrzeby wystąpienia w skardze tej z żądaniem wydania sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie podjęcia odpowiednich czynności (art. 6 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość) potwierdza dodatkowo tezę o skorzystaniu przez stronę powodową ze skargi na przewlekłość sprzecznie z celem tej skargi, którym pozostaje eliminowanie i zapobieganie przewlekłości przez zdyscyplinowanie sądu do podejmowania terminowych i właściwych czynności prowadzących do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie”. Dodano, że „w realiach sprawy, której dotyczy skarga nie zachodzi potrzeba zdyscyplinowania sądu do podjęcia dalszych czynności”.

Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie. Strona ma zatem prawo wnieść skargę w dowolnym momencie w toku postępowania, który uzna za stosowny. Jednocześnie zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość skarga może zawierać żądanie wydania sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności. Jest to wymóg fakultatywny. Strona nie ma obowiązku formułowania takiego wniosku.

Wyciąganie negatywnych wniosków z powyższych okoliczności przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Szczecinie jest zatem nieuprawnione i nie ma znaczenia przy rozstrzyganiu czy w postępowaniu doszło do przewlekłości.

Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że dla strony czy też uczestnika postępowania nie ma znaczenia, gdzie tkwi źródło przewlekłości postępowania: czy w zaniedbaniach i opieszałości sądu, przepracowaniu czy objętości referatu sędziego, czy też w państwie, które nie przyjęło odpowiednich rozwiązań w celu zapobieżenia systemowej przewlekłości postępowań. Zła organizacja wymiaru sprawiedliwości, brak odpowiedniego budżetu czy też zbyt duża ilość spraw przypadająca na jednego sędziego nie powinny obciążać uczestników postępowania. Prawem strony każdego postępowania jest bowiem zgodnie z art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, aby odbyło się ono w rozsądnym terminie (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21).

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2 000 – 20 000 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania.

Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło 8 lipca 2022 r. (prezentata Sądu Okręgowego) i nadal się nie zakończyło, to przyjmując kwotę

500 zł za każdy rok trwania postępowania oraz uwzględniając specyfikę niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 2 000 zł za okres od 8 lipca 2022 r. do 15 kwietnia 2026 r., ponieważ nie mógł przyznać niższej kwoty.

Jednocześnie, Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącemu pełnej żądanej przez niego kwoty w wysokości 10 000 zł. Sąd w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia.

Podstawę orzeczenia o kosztach sądowych w pkt 3 postanowienia stanowi art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zgodnie z którym uwzględniając lub odrzucając skargę, sąd z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę.

O kosztach zastępstwa procesowego (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł), Sąd Najwyższy w pkt 4 postanowienia orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2026, poz. 118).

[a.ł]

Paweł Księżak Joanna Lemańska Maria Szczepaniec